

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjenišvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list v članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. štev. 11.197. Telefon 3112.

Nova pravila UJU.

Pravila UJU so bila predmet pogosto dolgih in precej ostrih razprav na glavnih skupščinah UJU. Do končnega rezultata pa le ni prišlo, ker so se v zadnjih letih vedno stavila z dnevnega reda.

Ti pojavi so postali že nezdravi, kajti koliko dragocenega časa je izgubljal glavni odbor UJU, koliko poverjenišva in koliko poedina društva za obravnavo pravil. Vrhunec je doseglo to razpravljanje letos v Zagrebu, kjer se je pojavila energična zahteva, da morajo biti pravila tekom enega leta končno sprejeta.

Tozadevno je bila sprejeta na zagrebški skupščini posebna resolucija. Izvršni odbor je dal osnutek pravil v izdelavo ljubljanskemu poverjeništvu UJU.

Točno na temelju zagrebske resolucije je izdelalo ljubljansko poverjenišvo osnutek novih pravil, ki jih je izprlejal in odobril dokončno kot predlog ljubljanskega pov. UJU pretečeno nedeljo, dne 6. okt. t. l. širji sosvet na svoji seji v Ljubljani.

Ta osnutek prejme sedaj — do 15. t. m. — kakor je dan termin — izvršni odbor, ki bo izdelal na podlagi tega svoj predlog za razpravo pri vseh poverjeništvih, oziroma družtvih. Na podlagi tega bo izdelan šele končni predlog za prihodnjo glavno skupščino UJU.

Temeljna načela, ki so bila merodajna pri sestavi osnutka novih pravil so povzeta predvsem iz onega, kar je dosedaj oviralo našo organizacijo v aktivnosti ter v hitrem in dobrem administrativnem poslovanju. Odpraviti je potreba iz dosedanjih pravil vse hiše, ki so se pokazale dosedaj ter so bile vzrok, da se organizacija ni mogla razviti z večjim razmahom in da ni stvarneje in pozitivneje delovala na svojih skupščinah.

Jasno je, da je treba organizacijo čim bolj okrepiti v njeni borbenosti za stvarno delo za stan, šolo in prosveto. Vse, kar nima najtesnejšega stika z nami, moramo odstraniti in združiti na pozitivni bazi čim tesneje vse one, ki imajo enoten cilj in enotne interese. Z novimi šolskimi zakoni nam je tudi jasno pokazano, da se mora osnovnošolsko učiteljstvo osvoboditi vsega, kar bi mu kolikar vezalo roke in ga oviralo pri delu organizacije za vsa stanovska prava. Kot stanovska organizacija mora biti namenjena učiteljstvu, ki spada pod zakon za osnovne šole in potom tega pod II. in III. kategorijo. Drugo nas zaenkrat ovira v naši stanovski borbi in mora biti naša prva skrb obzir do lastne kategorije in do dela na izboljšanju materialnega in pravnega položaja — pred drugim delom in nalogami organizacije.

Ze pri prvi korekturi prvotnih pravil se je pojavila zahteva po večji samoupravnosti sekcij UJU. To vprašanje je bilo tudi vzrok, da je precejšen del hrvatskega učiteljstva ostal izven UJU. Nova pravila določajo za sekcije samostojna pravila, kar je prvi korak za odpravo nepotrebnih nesporazumljenj in bojznj v tem oziru.

Važno bo postalo sedaj vprašanje eventualne razdelitve večjih sekcij, ki so zaradi prevelikega teritorija ovirane v stvarnem delu. Vendar bo pri tem vprašanju razvoj igral še svojo vlogo in je treba pripustiti, da se

razvije in reši to vprašanje na podlagi sporazuma med prizadetim članstvom samim.

Velika hiba organizacije je bila, da je imel odločilno vodstvo v rokah izvršni odbor, ki ni bil široko informativen po svoji sestavi in brez osebnega kontakta s poverjeništvom. To je dovajalo često do nerazumevanja teženj vnanjega članstva. Glavni odbor je bil predrag in preokoren aparat, da bi se mogel večkrat sestajati in bi vršil to nalogo.

Ta hiba je odpravljena z novo upravno instanco, v kateri so poleg zastopnikov centralne tudi predstavniki sekcij, ki bodo sedaj lahko stalno osebno tolmачili želje in težnje svojega članstva. S tem bo organizacija pridobila tudi na borbenosti, ker bodo za sklepe in ukrepe prevzemali odgovornost predstavniki sekcij, ki bodo za vse potrebne slučaje imeli tudi članstvo za seboj.

Kot nujno potrebna je morala ostati instanca izvršnega odbora, kot eksekutiva. V nadomestilo okrnjenih članov je izvršni odbor v informativne svrhe in zaradi delitve dela pomnožen z odseki.

Omenili smo že, da je bil sedanjji širji glavni odbor drag in okoren aparat, ki zaradi prerredkega sestajanja ni mogel vršiti

svoje naloge. Mesto njega bo hitreje in točneje ter popolneje lahko vršil to nalogo novo vnešeni upravni odbor. Sedaj predvideni širji upravni odbor, bo pa vseeno lahko vršil svojo kontrolno nalogo nad delovanjem, lahko bo pa tudi nadomeščal izredno skupščino.

Najvažnejša načelna novost je pa v osnutku pravil uvedba proporcionalnega sistema. S tem se je dala prilika tudi manjšini, da lahko lojalno in legalno zastopa svoje mišljenje in se tudi v pozitivnem pravcu udeležuje. Da se pa odpravi sedanje sabotiranje dela v skupščinah potom nedelegatov, je tem odvzeta beseda na skupščinah. Kot kompenzacija je dobila manjšina potom širjega upravnega odbora na podlagi proporcionalnega sistema besedo na skupščinah.

Nezaupanje v finančnih vprašanjih preprečuje pritegnitev vnanjih članov v nadzorni odbor.

Vsa reforma je več ali manj administrativna, kar pa prinese potom odpravljenih hib tudi idejno reformo; idejnega izboljšanja ne morejo dati nobena še tako idealna pravila, ker idejo in duh organizacije tvorijo osebnosti — članstvo.

Predlog za pravila UJU.

(Sprejete na seji širjega sosveta pov. UJU — Ljubljana, dne 6. oktobra 1929.)

Ime in sedež.

Čl. 1. Učiteljstvo osnovnih in njim sorodnih šol kraljevine Jugoslavije se organizuje v edinstveni organizaciji z nazivom Udruženje Jugoslovenskega Učiteljstva (UJU) s sedežem v Beogradu.

Članstvo.

Čl. 2. a) Redni člani UJU so lahko aktivni ali upokojeni učitelji in učitelji-uradniki II. in III. kategorije osnovnih in njim sorodnih šol, zavodov in uradov, ki jih predvideva zakon o osnovnih šolah ali so s temi ustanovami v neposredni zvezi.

b) Podporni člani so lahko tudi učitelji meščanskih in drugih šol.

c) Časni člani so oni, ki so si pridobili posebnih zaslug za učiteljski stan ali prosveto.

Člani UJU ne smejo biti istočasno člani druge stanovsko-politične organizacije osnovnošolskega učiteljstva.

Član UJU postane vsak upravičenec le potom prijave svojemu pripadajočemu sreskemu društvu, ki ga prijavi sekciji in ta centrali UJU.

Svrha.

Čl. 3. a) Da v svojih vrstah združi vse učitelje in učiteljice navedene v čl. 2. brez razlike političnega in verskega naziranja na temelju stanovskega edinstva in svrhu napredka šolstva in narodne prosvete na osnovi narodnega in državnega edinstva vseh delov našega naroda;

b) da deluje na pospeševanju in brambi gmotnih in pravnih interesov ter dviganju splošne in strokovne izobrazbe in stanovske solidarnosti članstva;

c) da z vsemi dovoljenimi sredstvi deluje na to, da bodo zakoni in zakoniti predpisi v pravnem, materialnem in socialnem položaju učiteljstva in šolstva vedno v skladu z upra-

vičenimi stanovskimi in strokovnimi zahtevami udruženega učiteljstva;

č) da je v stiku in zajednici z ostalimi strokovnimi organizacijami in deluje na izboljšanje občega položaja državnega uradništva;

d) da vzdržuje zveze z učiteljskimi organizacijami slovanskih in drugih držav in sodeluje pri mednarodni učiteljski akciji za izboljšanje občega socialnega položaja učiteljskih in prosvetnih razmer.

Sredstva.

Čl. 4. a) Organiziranje učiteljskih sekcij, društev, odsekov in krožkov ter prirejanje skupščin, zborovanj, predavanj in manifestacij v gornjo svrhu;

b) ustanavljanje kulturnih, socialnih in gospodarskih ustanov;

c) izdajanje rednih in izrednih publikacij;

č) pobiranje članarine in podpor, odnosno zbir.

Ustroj.

Čl. 5. UJU sestoji iz sekcij. Te sekcije se nazivajo »Sekcija UJU v...«. Sekcije se lahko ustanavljajo na teritoriju prosvetnih inspektoratov. Lahko se ustanovi ena sekcija UJU na teritoriju več prosvetnih inspektoratov.

Čl. 6. Sekcije UJU se upravljajo samostojno in avtonomno po svojih pravilih, ki pa morajo biti v skladu s temi pravili. V to svrhu morajo svoja pravila predložiti vrhovni upravi UJU, ki sme odkloniti sprejem sekcije v UJU, če pravila sekcije niso v skladu z glavnimi pravili. Končno odloča o prizivu v tem pogledu glavna skupščina.

Čl. 7. Sekcija se lahko razširi ali razdeli v manjše ali večje sekcije le tedaj, ako to sklne skupščina sekcije in odobri glavna skupščina.

Čl. 8. Sekcije sestojijo iz sreskih društev.

Čl. 9. Sreska društva so lahko član le one sekcije, na katere teritoriju se nahajajo.

Čl. 10. Sreska društva se upravljajo po določenih, kakor jih predvidevajo pravila sekcij, a v skladu s sekcijskimi in centralnimi pravili.

Uprava.

Čl. 11. UJU upravljajo:

- Izvršni odbor.
- Upravni odbor.
- Širji upravni odbor UJU.
- Glavna skupščina UJU.

A.

Upravni odbor.

Čl. 12. Upravni odbor tvorijo: Predsednik UJU, tajnik UJU in predsedniki vseh sekcij UJU. V slučaju zadržka jih zastopajo podpredsedniki, oziroma namestniki tajnika.

Čl. 13. Upravni odbor je ona upravna instanca udruženja, ki skrbi za izvajanje sklepov glavne skupščine ter rešava vsa načelna stanovsko-politična vprašanja. Njega predstavnika napram oblastem in na zunaj st. predsednik in tajnik UJU.

Čl. 14. Upravni odbor se sestaja redno mesečno na seje, ki se vodijo na podlagi posebnega poslovnika.

Čl. 15. Predsednik UJU, oziroma predsedniki sekcij smejo k sejam upravnega odbora pritegniti tudi poročevalce za poedina vprašanja. Ti imajo le posvetovalen glas.

Čl. 16. Stroški za seje upravnega odbora se morajo kriti iz centralne blagajne po računu UJU. Izdatke za poročevalce nosi vsaka sekcija.

B.

Izvršni odbor.

Čl. 17. Izvršni odbor tvorijo: Predsednik UJU, tajnik UJU, blagajnik UJU in uredniki stanovsko-političnega in šolskega prosvetnega glasila, ki ga izdaja UJU v Beogradu. Vsak funkcionar ima svojega namestnika, predsednik pa podpredsednika.

Izvršni odbor je samo eksekutiva sklepov glavnih skupščin in upravnega odbora ter rešava le tekoče administrativne posle samostojno. Upravni odbor lahko pooblasti izvršni odbor tudi za reševanje nujnih zadev v poedinih slučajih, ki niso načelnega stanovsko-političnega značaja. O vseh tekočih zadevah sestavi poročilo in pripravi materijal za sejo upravnega odbora UJU.

Čl. 18. Izvršni odbor se sestaja na seje redno tedensko. Vodijo se na podlagi posebnega poslovnika za poslovanje izvršnega odbora.

Čl. 19. Ako je predsednik zadržan ga zastopa podpredsednik, ki je reden član izvršnega odbora. Namestniki smejo prisostvovati sejam izvršnega odbora, imajo pa, kadar ne nadomeščajo funkcionarjev, le posvetovalen glas.

Čl. 20. V pomoč tajniku se lahko za posamezna vprašanja ali področja pritegnejo poročevalci. Poročevalci imajo na sejah izvršnega odbora le posvetovalen glas. V koliko prejema stalni poročevalci nagrado, se to določi s proračunom UJU.

Čl. 21. Za posamezna vprašanja in področja lahko izvršni odbor sestavi odseke, ki so svetovalni organi izvršnega odbora. Vodi jih iz srede odsekovih članov izvoljeni načelniki. Upravljajo se po svojem poslovniku. Zapisnikarja, oz. poslovodja iz-

LISTEK.

MILOŠ VERK:

Kmetško-nadaljevalne šole.

(Dalje.)

Učenci nadaljevalnih šol obiskujejo in bodo obiskovali nadaljevalno šolo prostovoljno in bodemo v splošnem imeli opraviti z voljnimi in nadarjenimi fanti, kjer disciplinarna sredstva niso potrebna. Starost je navzdol omejena na 17 leto. Mislim, da tu ne bo treba nikakšne spremembe. Mlajši fantje so boljši učenci za pasivno sprejemanje, starejši imajo več razsodnosti in kritičnega mišljenja, ter se obe skupini nikakor ne izključujeta, prej izpopolnjujeta.

Za vsako učno enoto izvrši učitelj ožjo pripravo, ki obstojaj v tem, da učitelj na podlagi knjig, zapiskov in razmišljanja osveži v spominu vsok snov in se odloči za metodo. Glede učne snovi mora biti pripravljen na vse eventualnosti, ki so možne tekom pouka in je torej obširna priprava vsekakor boljša od one, ki bi se gibala v okviru striktnega obsega določene snovi.

Metoda vzgoje zavisi predvsem od potrebe posameznih individualnosti ter splošne mentalitete gojencev kot delovne celote. Vsled tega je za vzgojo nemogoče postaviti fiksne smernice. Poudariti pa moram, da so vzgojne lekcije že v osnovni šoli dvomljive vrednosti, za kmetško-nadaljevalne šole pa absurd. Vprašanja etike in morale naj načne učitelj takrat, kadar se mu nudi za to popolnoma upravičen povod, ki ga nanese slučaj ali ga pripravijo gojenci in bodi učitelj previden ter pusti učencem razmotrivanje, ki ga

on sam previdno vodi k primernemu rezultatu. Iz lastne inicijative ali celo iz ozirov na svojo osebnost naj učitelj nikdar ne podvzame vzgojnih poizkusov. Ker so principi etike, učencem že splošno znani, versko vzgojo pa principijelno prepuščamo poklicanim in delegiranim faktorjem, bi se videlo, da učitelj ne bode imel z vzgojo posebnih opravkov. Vendar bi pri tej priliki omenil dve važni vzgojni činjenici našega kmeta, ki ju vsekakor ne smemo prezreti.

Naš kmet je v formi in jurisdikciji prešel že davno iz patrijarhalne dobe v kulturno-trgovsko, v tradiciji pa je ostal v patrijarhalnem ekstremu ali pa prešel v spekulativnega. Vsak ekstrem pa je za kmeta škodljiv. Do čim najdemo še danes rodbinske zajednice, ki odklanjajo vsak zunanji vpliv in žive in delajo v tradiciji bivše zadruge, ki je imela eksistenčno možnost vsled svoje številčne moči, so se v drugih rodbinskih zajednicah pojavile individualne interesne sfere, ki izključujejo občestvo rodbine. Imamo vsaj v našem srezu dva načina delovanja kmetških moči in naporov. Prvi, patrijarhalni odklanja vse, kar je izven domačega krova, dasi je za to številčno in po obsegu lastnega zamljišča pre slab, drugi pa pozna samo individualnost posameznega rodbinskega člana in ruši vsled tega porodično občestvo in ustvarja med kmeti tip meščanskega konkurenčnega boja za eksistenco. Oba ekstrema je zblizati ali vsaj ublažiti, kar bi bila ena najvažnejših nalog nadaljevalne šole. Ekstremi povzročajo mnogokrat globoka problematična razmišljanja, navadno pa izključujejo akcije. Ravno radi tega je naš kmet zaostal in ni sledil drugim stanovom, ki so pod vplivom razmer in tuje kulture spoznali, da je moč stanu odvisna od združevanja naporov vseh članov. Radi okostenlosti tradicije ali preveč

razvite individualnosti nima naš kmet smisla za organizacijo dela celega stanu. Morda so nekoliko krive tudi bivše strankarske strasti, psihološka možnost pa v političnem naziranju ni utemeljena. Vsi stanovi so se v ekstenženem boju udružili v karte, truste, zbornice, kolektivne zadruge, ki jim je glavni namen, da ščitijo interese celega stanu napram drugim stanovom, le kmet ni udružen, kar je zanj veliko zlo, ali še večje zlo je, da še sploh v obče nima smisla za stanovsko združevanje. Mnogo bomo storili, ako se nam posreči prepričati naše gojence, da opuste borbo osebne ali rodbinske individualnosti ter jo nadomestijo z borbo stanovske zajednice in jih umerijo, da bode to v korist individualnosti same.

Druga, ne manj važna činjenica, ki je ni prezreti, se mi vidi premalo trdna volja naših, preslabotnost v disciplinovanju samega sebe. Mlajši ljudje sicer nimajo pri nobenem narodu čvrste hijerarhije volje in lahko, skor radi, podležejo skušnjavi. Pod raznimi vplivi se hitro odločijo za kaj dobrega, počno z navdušenjem, mnogokrat brez potrebnega premisleka in proračuna, se hitro naveličajo, obupajo in so s samim seboj skrajno nezadovoljni. Ne iščejo pa radi vzrokov za svoje neusphe v samih sebe, temveč iščejo vzroke kjejkoli, tudi tam, kjer jih ni. Ravno v nadaljevalni šoli pa se o trdni volji in o discipliniranju svojega duha in telesa najdejo najlepše prilike, kjer se gojencem očituje vrednost te čednosti bodisi v smislu aktivnega dela, bodi odrekanju užitek in mirjenja strasti.

Prihajam slednjič k metodi pouka. Kakor je nemogoče za posamezno šolo določiti gotov učni načrt, tako in še manj je mogoče fiksirati podrobne smernice za pouk, saj je metoda že v glavnih obrisih odvisna od učenc

cev, krajevni razmer, ter vseh drugih vplivov. Naposled pa mi sami nismo avtomati, ki bi vsak za 1 Din dal isti zavitek bombonov. Tudi učitelj je individualnost z raznimi možnostmi in že iz osnovne šole v vsak izmed nas ali je njegova moč v dociranju, razmotrivanju, razgovarjanju, eksperimentiranju, sokratiki, resni besedi, šali, ironiji, v dvogovoru, izpraševanju, empiričnem razvoju, med štirimi stenami, v naravi itd. Vsak si bode torej iz svoje prakse in v dobi prakse izbral vse one svoje metodične vrline, ki se mu izkažejo najuspešnejše.

Važno se mi zdi v metodičnem oziru poudariti sledeče:

Ob početku tečaja stoji učitelj pred letnikom kot učitelj, učenci oziroma gojenci pričakujejo, da jih bode učil in zato mora začeti s podajanjem in gotovo je, da bodo učenci v začetku zelo pasivni. Tekom vsega tečaja mora učiteljeva aktivnost na zunaj ponehavati, aktivnost učencev narašča, vendar ostane učitelj še vedno gonilna sila in krmilo vsega pouka. Ob koncu tečaja naj imajo učenci vtis, da ta učitelj nadaljevalne šole ni pravi učitelj, da je to prijatelj, ki več ve, ki mnogo misli in globoko vidi, ki pa je vedno pripravljen nuditi svojim učencem vse, kar premore, h kateremu se lahko za tečejo po dober nasvet v vsaki zadevi.

Ali se sme v nadaljevalni šoli docirati? Sem mnenja, da ne samo sme, temveč tudi mora. Učna snov je za razpoložljivih 200 do 300 ur tako obširna, če tudi jo skreimo na najpotrebnejše, je izključeno, da bi vse principe mogli tehnično izvesti, temveč jih moramo le ugotoviti kot fakt, ki ga je treba upoštevati. Kadar pa dociraš, ne izgovori niti enega stavka brez vsebine, zabeli s šalo in ironijo, ki pa ne sme žaliti, dociraj po gibčnosti jezika 15'—25' zaokroži snov, vpra-